

מה ניתן ללמוד מתמונה אחת? (לתשומת-לב מח"ש)

ד"ר בועז סנג'רו

צריך לשפשף את העיניים כדי להאמין לתמונה המדהימה (הצלם – ליאור מזרחי) שפורסמה ב"הארץ" ביום 11.8.03 תחת הכותרת: "המפגינים הדרוזים שהוכו: מפקד מחוז ירושלים נתן ההוראה".

לאחר השפשוף, יש לטרוח ולספור ולמיין לפי קבוצות ותפקידים:

מפגינים – 1 (במרכז התמונה, ב"טישרט" שחורה).

שוטרים ה"מטפלים" באותו המפגין – 10 (עשרה!!!) (כולם במדים).

חלוקת תפקידים: 3 שוטרים (לפחות) אוחזים במפגין באופן כזה שאינו יכול לזוז: 2 חונקים אותו משני צדדיו, והשלישי (שבקדמת התמונה, עם גבו למצלמה) אוחז בשתי ידיו בידו של המפגין.

סיכום ביניים: המפגין מרותק למקומו ואינו יכול לזוז (ואולי גם אינו יכול לצעוק – נוכח החניקה).

עד כאן ריתוק ומכאן לריסוק.

כל עשרת השוטרים שסביבו משתתפים כפי הנראה בהכאתו של המפגין. לארבעה מהם תפקידים בולטים המשתקפים היטב בתצלום:

1. – קצין (!) המשטרה שמימין, עם מבט רצחני, חובט בראשו (!) של המפגין עם אלה, כביכול מדובר בכדור בייסבול.

2. – השוטר שבמרכז התמונה מניף את אגרופו לקראת חבטה.

3. – השוטר שמשמאל שפרצופו נראה בקצה התמונה אוחז באלה בתנועה שלקראת חבטה.

4. – שוטר נוסף משמאל שפרצופו (למזל?) אינו נראה בתמונה בחר להפוך את האלה על מנת להכות עם הידית, שהיא, מן הסתם, קשיחה יותר.

המפגין עצמו – פניו משקפים כאב עז וידו הבלתי מרותקת אוחזת בראשו המוכה.

האם זה כל מה שניתן ללמוד מתמונה זו?

לא ולא ! התאמצו נא וגלו פרט מעניין נוסף, בנוסח איורי הילדים שבהם מוסתרת דמות שיש לגלותה ("להיכן נעלם מיקי?").

בפינה השמאלית העליונה של התמונה אנו מוצאים חמישה קציני משטרה מבוגרים הצופים בהכאה. לפחות לאחד מהם, כך נראה, דרגה בכירה מאד. המרחק ממקום ההרבצה קטן מאד.

האם הדבר מרתיע את השוטרים המכים את המפגין? אולי נהפוך הוא?

אלימות שוטרים שלוחת רסן כמו זו המונצחת ב"קליק" מדהים אחד של מצלמה אינה יכולה להיות מוצדקת בשום דרך. אפילו נניח לחובתו של המפגין כי התגרה בשוטרים או אפילו נהג

בעצמו באלימות, מרגע שנתפס ורותק (כפי שהתמונה מוכיחה כאלף עדים) אין ולא יכולה להיות הצדקה למכות הרצחניות אשר מונחתות עליו.

כך, למשל, אילו יכול היה המפגין להתגונן מפני השוטרים, היה הכוח המגן (הסביר) שהיה מפעיל מוצדק לחלוטין במסגרת הסייג לאחריות פלילית "הגנה עצמית", וזאת נוכח הכוח המופרז בעליל שהפעילו השוטרים. כפי שכתב נשיא בית-המשפט העליון המנוח זוסמן: "...אלימות אינה נעשית כשרה וחוקית על שום שהיא מבוצעת על-ידי אנשי הרשות. נהפוך הוא, תקיפת אזרח על-ידי שוטר חמורה פי כמה וכמה מתקיפה על-ידי אדם אחר. אין אדם חייב, במדינת חוק, לספוג מכות, רק מפני שהמכה הוא שוטר" (ראו פסק-הדין בערעור פלילי 89/78 בפרשת אפנגר).

מה ניתן וצריך לעשות עם התמונה מרחיקת השינה שצילם ליאור מזרחי? ראשית, מן הראוי ללמדה בבית – הספר לשוטרים תחת הכותרת "אסור!". שנית, על המחלקה לחקירת שוטרים שבמשרד המשפטים (מח"ש) לפתוח מייד בחקירה שתוצאתה הצפויה (נוכח ההוכחה המוצקה שמהווה התמונה) היא העמדה לדין של מקצת (לפחות) מן השוטרים והקצינים הרבים המצטופפים בתמונה. ויפה שעה אחת קודם. אחרת – מי ישמרנו מפני השוטרים האלימים? (ועם שוטרים כאלה – מי צריך פושעים?).

ד"ר בועז סנג'רו

הכותב הוא ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגיה

במכללה האקדמית למשפטים (רמת-גן)